

DATOS IDENTIFICATIVOS

Investigación-acción na práctica socioeducativa

Materia	Investigación-acción na práctica socioeducativa			
Código	O05G130V01903			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
Profesorado	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
Correo-e	cocampo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Investigación-Acción na práctica socioeducativa é unha materia de terceiro curso do grao de Educación Social que pertence ao módulo IV (Institucións, técnicas, medios e recursos socioeducativos).			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicarlas ás realidades socioeducativas
A9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A14	Diseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Diseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
B1	Capacidade de análise e síntese
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B11	Habilidades interpersoais
B12	Compromiso ético
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade
B17	Iniciativa e espírito emprendedor
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B20	Orientación á calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa	A1
Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas	A2
Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos	A4
Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa	A5
Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicarlas ás realidades socioeducativas	A7
Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar	A9
Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)	A10
Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre	A11
Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás	A14
Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral	A15
Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural	A17
Capacidade de análise e síntese	B1
Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional	B4
Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación	B7
Capacidade crítica e autocrítica	B8
Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos	B9
Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade	B10
Habilidades interpersoais	B11
Compromiso ético	B12
Autonomía na aprendizaxe	B13
Adaptación a situacións novas	B14
Creatividade	B15
Iniciativa e espírito emprendedor	B17
Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida	B18
Orientación á calidade	B20

Contidos

Tema	
1. Fundamentos conceptuais da investigación-acción en educación.	1.1. A investigación-acción como metodoloxía cualitativa. 1.2. Orixe e evolución. 1.3. Importancia da I-A na formación da persoa profesional da Educación Social
2. A investigación-acción como metaconcepto.	2.1- Concepto de metacognición 2.2. A I-A como metaconcepto
3. Paradigmas. Finalidade e obxectivos. Principios e características.	3.1. Paradigmas 3.2. Finalidade e obxectivos 3.3. Principios e características
4.- Modalidades. Proceso. Técnicas e recursos. A análise de datos. Validación de datos. Criterios de cientificidade. Informe.	4.1. Modalidades 4.2. Proceso, técnicas e recursos 4.3. Análise e validación de datos 4.4. Criterios de cientificidade 4.5. Informe de investigación
5. Experiencias de investigación-acción na práctica socioeducativa: estudo de casos	5.1. Experiencia 1 (Educadores no contexto de menores). 5.2. Experiencia 2 (Profesionais da E. S. que traballan na educación popular).
6. Deseño, realización e informe dunha investigación-acción no ámbito da educación social.	6.1. Redacción dun proxecto 6.2. Aplicación 6.3. Elaboración do informe

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	6	9	15

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	5	7.5	12.5
Traballos tutelados	3	9	12
Presentacións/exposicións	2	4	6
Prácticas en aulas de informática	7	10.5	17.5
Estudo de casos/análises de situacións	6	12	18
Actividades introdutorias	4	4	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	3	4
Probas de tipo test	1	2	3
Traballos e proxectos	5	15	20
Probas de autoavaliación	1	3	4
Cartafol/dossier	3	27	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, problema a resolver, exercicio a realizar, proxecto a levar a cabo polo estudiantado ou proposta dun caso de investigación acción na práctica socioeducativa para reflexión e análise.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Traballos tutelados	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da asignatura para asesoramento/desenvolvemento de actividades da asignatura e do proceso de aprendizaxe.
Presentacións/exposicións	Actividades nas que o alumnado, trala orientación do profesor, prepara e expón mediante diapositivas un proxecto de investigación-acción, os resultados da súa realización e a proposta do informe final.
Prácticas en aulas de informática	Búsqueda de organizacións relacionadas coa I-A na práctica socioeducativa, teses doutorais realizadas, bibliografía existente na biblioteca da U. Vigo, informes relacionados coa I-A como aspecto fundamental na formación do educador/a social.
Estudo de casos/análises de situacións	Lectura e estudo de dúas experiencias de I-A para realizar a análise das mesmas como procesos nos que se parte dun problema e se quere chegar a unha mellora da práctica socioeducativa, así como da formación da persoa profesional da Educación Social
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a asignatura.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.
Estudo de casos/análises de situacións	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.
Traballos e proxectos	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.

Probas de tipo test	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.
Probas de autoavaliación	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.
Cartafol/dossier	Asesoramento personalizado en tódolos traballos. Preparación e apoio ao alumnado para enfrontarse adecuadamente coas probas tipo test e de resposta longa. Apoio a cada equipo de traballo para formular, desenvolver e avaliar un proxecto de I-A, así como informar del. Asesoramento individualizado para elaborar un cartafol no que a autorreflexión e autoavaliación teñan un peso importante.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exposicións e explicacións por parte da persoa docente que se realizan con respecto aos contidos da materia e tendo en conta as competencias da mesma, nas que se emprega a forma interrogativa para lograr a participación activa do alumnado.	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución correcta dos problemas e/ou exercicios de clase	5
Traballos tutelados	Realización, conforme aos criterios de calidade establecidos, dos traballos tutelados que haberán facerse en equipo de 2 ou 3 estudantes. Asemade tuteláanse, aínda que vaian dentro doutro apartado, tanto os "traballos e proxectos" como o "cartafol ou dossier" coa porcentaxe que se indica en cadanseu lugar. No seu conxunto chegan ao 25%	5
Presentacións/exposicións	Presentación, exposición e defensa do proxecto realizado polo respectivo equipo de estudantes.	15
Prácticas en aulas de informática	A calidade da información recollida nas clases prácticas e o seu emprego efectivo	2
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun mínimo de 4 casos de I-A	4
Actividades introdutorias	Estudo desta guía e comentario individual da mesma	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame escrito sobre os contidos expostos na clase (de 3 preguntas elixir 2 e resolvelas nun tempo máximo dunha hora) atendendo a las competencias de la materia.	20
Probas de tipo test	Responder a unha proba obxectiva de 30 items e de tres alternativas sobre os contidos teóricos e prácticos da materia.	20
Traballos e proxectos	Execución dun proxecto de investigación como traballo tutelado	5
Probas de autoavaliación	Respostar reflexivamente a preguntas que se formulan a modo de autocomprobación da adquisición do concepto, proceso e técnicas de recollida de datos da investigación-acción, así como da validación de resultados obtidos.	2
Cartafol/dossier	Formado polo conxunto de actividades de aprendizaxe levadas a cabo por cada estudante e a reflexión sobre as mesmas, así como sobre a importancia que teñen na formación da persoa profesional de Educación Social.	15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba-exame:

Como pode verse trátase dun sistema de avaliación continua no que se fai unha proba-exame que terá un peso do 40% da cualificación final. Ao respecto compre precisar que constará de dúas partes:

- Proba obxectiva (30 items de 3 alternativas)
- Preguntas abertas (a elixir 3 de 5 que se propoñan)

A cualificación da proba obxectiva farase mediante a aplicación da fórmula: $P = NA - (NE:Na-1)$, donde: P = puntuación; NA = número de acertos; NE = número de erros; Na = número de alternativas

A puntuación da proba de respostas abertas farase conforme aos seguintes criterios: I) Estructura correcta da resposta en función das competencias que se avalían; II) Pertinencia de citas e datos; III) Precisión na resposta contemplando as

relacións conceptuais necesarias; IV) Aportacións propias e orixinalidade; V) Aportacións claras en relación co "saber facer" vencellado á pregunta que se formula.

Para aprobar a asignatura esíxese superar a proba-exame da mesma, é dicir, obter 5 puntos como mínimo, xa que iso indica que acadou os mínimos competenciais esixibles.

Datos exames e revisións:

A proba-exame desta materia será o día 12 de xaneiro e a revisión de cualificacións o día 29 do mesmo mes.

A proba-exame de xullo (2ª convocatoria) será o día 8 e a revisión de cualificacións o día 21 do mesmo mes.

2ª convocatoria(xullo):

A proba-exame de xullo, cunha estrutura análoga á de xaneiro, haberá de facela o alumnado que non consiga o aprobado na asignatura na convocatoria ordinaria. Incluirá aqueles aspectos que haxan de valorarse por considerarse indicadores das competencias da materia, sobre todo no caso das persoas que, por razóns debidamente xustificadas, teñan máis dun 20% de ausencias a clase ou que, aínda con porcentaxe inferior de ausencias, non entregasen nos prazos oportunos os traballos que permitan avaliar o logro de competencias propias da materia a partir da participación activa na clase. Quen aprobe esta proba enténdese que superou os mínimos competenciais esixibles para superar a materia. Convén, pois, que a preparación da proba polo alumnado estea tutelada polo profesor.

Bibliografía. Fontes de información

Boggino, N. y Rosekrans, K., **Investigación-acción: reflexión crítica sobre la práctica educativa**, Rosario-Santa Fe-Argentina: Eduforma.,

Delgado, J.M. y Gutiérrez, J., **Métodos y técnicas cualitativas de investigación en las Ciencias Sociales**, Madrid: Síntesis,

Fernández Gutiérrez, A. M., **La intervención socioeducativa como proceso de investigación**, Valencia: Nau llibres,

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa**, Barcelona: Graó,

Pérez Serrano, G., **Modelos de Investigación Cualitativa en Educación Social y Animación Sociocultural**, Madrid: Narcea (4ª edición),

Salazar, M.C, **La investigación-acción participativa. Inicios y desarrollos**, Madrid: Edit. Popular-OEI.,

Bibliografía complementaria

-Elliot, J. (1993). *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata

-Kemmis, S. y Mc Taggart, R. (1992). *Como planificar la investigación acción*, Madrid: Laertes.

-Lopez de Ceballos, P. (1987). *Un Método para la Investigación-acción participativa*. Madrid: Popular.

Recomendacións